

BİLDİRİ ÖZETİ

“Âşıklık Geleneğinde Neşat Ertaş Türkülerinin Yeri”*

Prof. Dr. Erman Artun*

Neşat Ertaş, halk müziğinin önde gelen türkü yakıcı ve icracısıdır. Abdal geleneğinin taşıyıcısı, kendine özgü çalıp seslendirdiği sazı türküleriyle gönül telini titreten önemli sanatçısıdır. Yaşamı boyunca gurbeti yaşayan sanatçı gurbetteki insanların sesi yüreği oldu.

Neşat Ertaş, şiirlerinde çok çeşitli bireysel ve toplumsal konuları dile getirmiştir. Bunlardan en dikkati çekenlerini aşk / doğa, gurbet / gariplik, dert, özlem, ölüm, toplum, din, zamandan / felekten yakınma, felsefi düzlemde karşı çıkış ve belirli olumsuz tiplerin eleştirisi gibi başlıklarda toplayabiliriz.

Neşat Ertaş, âşıklık geleneğinde sayıları çok olmasa da “Garip” mahlasıyla âşık tarzı şiirler yazmıştır. Bildirimizde Neşat Ertaş’ın türkü olarak yakıp çalıp söylediği şiirlerinden yola çıkarak onun âşık edebiyatında ve türkü söyleme geleneğindeki yerini belirlemeye çalışacağız.

The Importance of Neşat Ertaş Folksongs in Minstrel Tradition

Neşat Ertaş is a leading folksonger in traditional folk life. He is a tradition carrier and man of heart in his peculiar art issues. He lived in abroad all of his homesickness for many years as a sound of expatriates.

His poems, many individual and social topics has been expressed. These topics are Love, homesickness, nature, worry, longing, death, society, religion, complaint of time and faith, philosophical uprising, critique of negative human types.

Neşat Ertaş has written poems with asik style under the name of gurbet despite a few number. In this paper we try to evaluate Neşat Ertaş’s poems importance in folk literature.

* Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşat Ertaş Sempozyumu 13-14 Mayıs 2013 Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir

Âşıklık Geleneğinde Neşat Ertaş Türkülerinin Yeri

Prof. Dr. Erman ARTUN*

Neşat Ertaş, halk müziğinin önde gelen türkü yakıcı ve icracısıdır. Abdal geleneğinin taşıyıcısı, kendine özgü çalıp seslendirdiği sazı türküleriyle gönül telini titreten önemli sanatçısıdır. Yaşamı boyunca gurbeti yaşayan sanatçı gurbetteki insanların sesi yüreği oldu.

Neşat Ertaş, âşıklık geleneğinde sayıları çok olmasa da “Garip” mahlasıyla âşık tarzı şiirler yazmıştır. Bildirimizde Neşat Ertaş’ın türkü olarak yakıp çalıp söylediği şiirlerinden yola çıkarak onun âşık edebiyatında ve türkü söyleme geleneğindeki yerini belirlemeye çalışacağız.

Türkü söyleme geleneğinde âşıkların ve türkü yakıcılarının halk edebiyatı nazım şekilleriyle yaktığı türküler önemli yer tutar. Sosyal bir varlık olarak yaşayan âşık toplumda gördüğünü, işittiğini, yaşadığını sanat yeteneği ölçüsünde sazı eşliğinde söyleyerek dile getirir, topluma duyurur. Zamanla âşık türkülerinin bir bölümü anonimleşir.

Türkülerde işlenen temaların başında gurbet temi gelir. Evinden, yöresinden ayrılan kişinin duygularının yansıtıldığı gurbet türkülerinde bazen kadının bazen erkeğin duygularının öne çıktığını görürüz. Türkülerde halkın sanat gücünü, ulusal konuları ve halkın sosyal hayatından izler görürüz. Gurbetteki kişi, sorunlarını çözemediğinde olaylara kaderci yaklaşır, çektiği olumsuzlukları alın yazısı olarak niteler. Gurbete gitmenin en büyük nedeni geçim sıkıntısıdır. Ekonomik nedenlerle gurbete çıkan erkek, feleği suçlar, felekten yardım bekler.

* Çukurova Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Öğretim Üyesi Sarıçam / Adana

Gurbette bulunan kişi, geri döndüğünde bu davranışının çevre tarafından hoş karşılanmayacağını düşünerek gurbete katlanır. Halk edebiyatı ile halk musikisi en çok türkülerde bir araya gelir. Çünkü insanımız sevdasını, sevgisini, sevincini, tasesini, yiğitliğini, hüznünü, kederini, umutlarını, kısacası hayatının büyük bir bölümünü türkülerle dile getirmiştir. Türküler insanoğlunun başına gelen olayları, bunun toplum içindeki iz ve akislerini, aşk, özlem ve gurbet gibi insanların ortak duygularını, mertlik ve kahramanlık gibi milli karakteri ve tarihi olayları konu alan bir kültür hazinesidir. Toplumsal konulu türkülerde daha çok sosyal sorunlar irdelenir. Aşk ve sevda türkülerinde özel duygular yalın, gerçekçi bir sıcaklıkla anlatılır.

Âşık şiirlerini, içeriklerine, yönelişlerine, doğa ve toplum karşısında aldıkları tavırlara göre çeşitli şekilde bölümlere ayrabiliriz. Bunlar; doğa, toplum, kadere isyan konulu şiirler,

dinî şiirler, âşığının kendini ve başkalarını eleştirdiği şiirler, ayaklanma şiirleri, silahlı isyan şiirleri, eşkiyalık şiirleri, düzeni eleştiren şiirler, zamandan şikâyet konulu şiirler vd. dir.

Âşıklar şiirlerinde yaşadıkları çevrenin toplumsal yaşayışına, o dönem insanlarına, çevre ve tabiatın gerçek yönlerine halk şiirinin estetik kuralları içinde canlı tablolar hâlinde yer vermişlerdir. Sanatlarını icra etmek istedikleri zaman bunu en doğal biçimde sözün akışını, anlamın bütünlüğünü bozmadan yapmışlardır.

Neşat Ertaş'ın Şiirlerine Tematik Bakış

Neşat Ertaş, şiirlerinde çok çeşitli bireysel ve toplumsal konuları dile getirmiştir. Bunlardan en dikkati çekenlerini aşk / doğa, gurbet / gariplik, dert, özlem, ölüm, toplum, din, zamandan / felekten yakınma, felsefi düzlemde karşı çıkış ve belirli olumsuz tiplerin eleştirisi gibi başlıklarda toplayabiliriz.

Neşat Ertaş'ın şiirlerinde her ne kadar güzele ilişkin çeşitli benzetmelik ve klişe mecazlara çokça rastlansa da onlar; güzelleri soyut ve cansız bir nesne olmaktan kurtarmış, somut ve canlı varlık hâline getirerek onlara yeni bir ruh kazandırmışlardır. Onun güzelleri, şiirlerinde gerçek hayattaki somut özellikleriyle yer almışlardır.

A. Aşk /Doğa

Aşk, Neşat Ertaş'ın şiirinde en çok işlenen konudur. Güzellik âşığının gönlündedir. Âşığının gönlündeki bu güzellik duygusu, sevgiliye yöneldiği zaman, o sevgili bir varlık ve anlam kazanır.

Neşat Ertaş'ın aşk konulu şiirlerinde âşıkla sevgili arasında gizli bir duygu yolu olduğunu söyler. Âşıkların ömrü sevgilinin peşinde koşmakla geçer. Ana ve sevgiliye kıymet biçilmez.

Umutsuz aşka halk "kara sevda" demiştir. Âşık olmak aşk derdiyle dolmaktır. Neşat Ertaş, aşk derdini hem sever, hem de bundan yakınıdır. Bir nazlı güzelin aşkı aklını başından alıp perişan eder, canına bir ateş salar.

Neşat Ertaş, güzele, güzelliğe vurgundur. Bu güzel türkülerinde kimi zaman ala gözlü, kaşı kudret kalemlî, siyah zülüflü, ak gerdanlı bir sevgili olur, kimi zaman bir dağ, bir akarsu, bir yayla, bir çiçek ya da yurt köşesi olur.

Neşat Ertaş, sevgiliye duyduğu sevgiyi geleneğin teşbih ve mecazlarıyla dile getirir. Güzellik anlayışı ve güzelde aranan güzellik öğeleri geleneğe uygundur. Bu bazen boy- pos, kaş-göz, bel, salına salına yürüyüş; bazen naz, gönül çeken bir bakış, vefa, iyi huy vd. olabilir.

Güzellemelerde en çok öne çıkan nakış aşktır. Güzele duyulan tutku değişerek somut güzelden hiçbir zaman kopmadan soyutla somut arasında gidip gelir. Gönül, Neşat Ertaş'ta aşkla ilgili, aşkın belirdiği ve sembolleştirildiği yerdir.

Neşat Ertaş'ın türkülerinde doğa da önemli bir yer tutar. Bu türküler doğayı; ağacıyla, çiçeğiyle, hayvanlarıyla, dağlarıyla anlatırlar. Doğa, âşık için sevgilinin niteliklerini, güzelliklerini anlatma aracıdır. O, yaşama sevincini içinde duyan bir söz ustasıdır. Onda doğa sevgisi âdeta insan güzelliğini tamamlayan bir dekordur.

Neşat Ertaş'ın aşk, doğa konulu şiirlerinde nazlı sevgilinin garip âşığı peşinden koştuğunu, aşkın onu deli ve kul ettiğini, ok kirpikli yay kaşlı sevgilinin aklını başından

aldığını, âşığı canından usandırdığını söyler. Âşık boynu bükük gariptir, yüzü gülmez ve her yerde kendisinden kaçan sevgiliyi arar. Âşık gurbette, sevgili siladadır. Âşık ömrünün ayrılıkla geçtiğini söyler.

0, bazen zalim sevgiliye sitem ederek, kavuşma isteğini yineler. Sevgiliyi herkesten kıskanır. Âşığın gönlü yağmur gibi bora/boran gibi çoşkun duygular içinde olduğunda gözyaşları da sel gibi olup akar. Sevgili gel demediyse gidilmez, rızası olmayan sevgiliden yar olmaz.

1/1

Şu garip halimden bilen işveli nazlım
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen
Tatlı dillim, güler yüzlüm, ey ceylan gözlüm
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen

2/1

Aşkım beni del'eyledi
Yaktı yaktı kül eyledi
El aleme gul eyledi
Yar beni beni beni

3/2

Kirpiklerin oktur kaşın yay gibi
Gözlerin aklımı etti zay gibi
Cemalin güneşe benzer yüzün ay gibi
Değmesin zülüfler teller incidir

6/1

Zülûf dökülmüş yüze
Kaşlar yakışmış göze
Usandım bu canımdan (aman aman)
Derdinle geze geze

B. Gurbet / Gariplik

Âşığı gurbette, gurbetin yollarında diyar diyar gezdiren nedenlerden biri âşktır. “Gurbet ilin kahrı ya çekilir ya çekilmez” diye âşıklar yakınır ama yine de gurbete giderler. Derviş çile çekmeden nasıl derviş olamıyorsa, gurbet gezmeyen âşık da âşık olamaz. Âşığın çilesi gurbettir. Garipliğin çilesini çeken âşık, her geçen gün derdinin de arttığını belirterek, inleyip gezdiğinden yakınır.

Dağ, âşık için gurbettir, engeldir. Sevgilisinden ayrı kalan âşık, aradaki uzaklığı, özlemini, gurbeti dağlara anlatır. Turna, sevgiliden haber getirir. Sevgilinin gözü ve kendisi ceylan gibidir. Dağların bir yanı sıla, bir yanı gurbettir. Yol ve yollar, sıla ve gurbeti birleştirir. Âşıklar sevgiliyi arayıp bulmak için de gurbete çıkıp diyar diyar dolaşırlar.

Neşat Ertaş şiirlerinde gurbet çokça ele alınan bir temadır. Gurbet; silayı, sevgiliyi, çoluğu çocuğu, anayı-babayı gözü yaşlı bırakıp gitmektir. Gurbete geçim derdi, askerlik, aşk, başlık parası gibi nedenlerle gidilir. Gurbet duygusu ve gurbet gerçeği ateşten gömlektir. Gurbet bazen ölümü çağırıştır. Gurbet acıdır, kişi hasta olup da başı yastığa düşünce, arayıp soranı olmaz. Gurbette olanın hâli yamandır.

Gurbet, âşıkla sevgiliyi birbirlerinden ayırır, âşığa acı verir. Âşık için gurbet ölümden de yamandır. Âşık, gurbette sevgiliyi ararken gezdiği yerlerde başka güzellere de gönlünü kaptırır. Âşıklık, zor iştir. Güzel sevmek, acı ve ayrılık getirir.

Neşat Ertaş'ın gurbet/gariplik konulu şiirlerinde anasından doğduğundan beri garip olduğunu, hapishanede arayanının soranının olmadığını, başkalarının arzu ve isteklerine kavuştuğunu ancak kendisinin garip olduğunu, dert sahibi olduğunu söyler. Gurbette âşık kendisini garip eden sevgiliye sitem eder.

Neşat Ertaş'a göre sevdadan uzak olan yaşayan ölüdür. Âşık, sevgililerin rakiplerle ilgilenmesinin kendisini dertli ettiğini söyleyerek dünyayı, feleği suçlar. Gariplikten yakınmasına, yüreğindeki aşk derdine rağmen âşıkların gözlerinin açık gitmemesi için sevenin sevilmesi gerektiğini söyler. Ömür bitene kadar sevdaların bitmemesini ister. Âşık bahtının kara olduğunu, yare söz geçmediğini, yüreğini aşk ateşinin yaktığını söyler. Kendi gibi sevgiliden uzak olan gönlü de gariptir. Âşık gurbete giden yarının geri gelmeyeceğini söyleyerek göz yaşları döker.

8/3

Anamdan doğalı garip kalmışım
Acı hapishane daha genç yaşım
Benim zindanlarda neydi işim

Yok mu hapishane beni arayan
Bir zindanda öleceğim gardiyan

9/4

Garibim gönülsüz yâre varılmaz
Gönülsüz gövdeye kollar sarılmaz
Ömür biter buna karşı durulmaz
Ömür bitsin, bu sevdalar bitmesin

10/2

Yâd ellere güller verdin, gül verdin
Şirin sohbet, tatlı tatlı dil verdin
Benim yüreğime doldu bu derdin
Birazına ortak olmayan dünya

12/1

Şâd olup gülmedim de eller içinde
Soldu benim gülüm güller içinde
Bir bahtı karalıyım oy kullar içinde
Gitti yârim gurbet elden gelmedi

12/2

Gurbete gideni de gelmez diyorlar
Akar gözyaşları dinmez diyorlar
Öksüzler murada ermez diyorlar
İşte benim nazlı yârim gelmedi

C. Dert

Âşıkların dertlerinin kaynağı sevgili, gurbet, ayrılık ve kaderdir. Aşkın gamı, üzüntüsü ayrılıktan doğar. Âşık, mâşuktan ayrı düşer. Âşığın çektiği gam, sevgiliye kavuşma isteğinden kaynaklanmaktadır. Âşıklar, kendilerini sevgiliye kavuşamadıkları için fakir, kimsesiz ve dertli olarak nitelerler. Dert çekmeyen derdin kıymetini bilemez. Aşk inletir, dert söyler. Dert yürekdedir ancak eller bilmez. Âşık, dertten söz açar. Onun derdi dileği sevgilisine kavuşmaktır.

Âşığın derdi, kavuşamadığı sevgilisidir. Her dem gözlerinden gözyaşları dökülür. Bu uğurda kocar, beli bükülür. Âşık sevgiliye kavuşamadıysa kendini garip bülbüle benzetir. Âşıklar aşk derdinin verdiği acılardan şikâyet etmezler, sevgilinin verdiği acıların kendilerini olgunlaştırdığına, aşklarının olgunluğa erdiğine inanırlar.

Gelenekte vefasız olma niteliği her sevgilinin doğasında, tabiatında olan ve asla vazgeçmediği bir huydur. Âşık vefalıdır, çektiği sıkıntının büyüklüğünü göstererek, vuslattan ümitsiz olduğunu belirterek sevgilinin kendisine acımasını ister.

Neşat Ertaş, her âşık gibi bir güzele vurgundur, sevgiliye kavuşmak onun tek amacıdır. Sevgili âşığa naz yapar, sözleri âşığı hep yaralar. Zulmünün yanı sıra bir de engeller çıkarır. Bu engel kimi zaman ayrılık, kimi zaman felek, kimi zaman da rakiptir. Âşık çaresizlik, vefasızlık duygularıyla kıvrınır.

Neşat Ertaş dert konulu bir şiirinde dertleri nedeniyle annesinin babasının yüzüne bakamadığını, kimseden yardım isteyecek yüzü kalmadığını, ölmeden bu dertten kurtulamayacağını söylüyor.

13/2

Anama babama yüzüm kalmadı
Bir su ver demeye sözüm kalmadı
Doktora tabibe lüzum kalmadı
El çek tabip el çek benim yaramdan
Ölürüm kurtulmam ben bu yaramdan

D. Özlem

Âşığın kaderi, ayrılık ve özlemdir. Sevgiliye kavuşmak ister. Sevgilinin özlemine dayanacak gücü yoktur, ona kavuşma ümidiyle yaşar.

Özlem, Neşat Ertaş'ın türkülerinde önemli bir yer tutar. Âşık, genç yaşta ilini terk eder, köyünde, sılada bıraktığı güzellere özlem duyar. Gurbet, sılaya kavuşma arzusuyla yanan âşığa katlanılmaz acılar verdiği için dayanılmaz bir yerdir. Âşık, gurbet ile sıla arasındaki uzaklığı, aradaki dağları, kışı, karı, sevgiliye kavuşmaya engel olarak görür.

Neşat Ertaş'ın özlem konulu bir şiirinde ana vatanı, baba yurdu olarak nitelediği Kırşehir'e gurbette iken duyduğu özlemi şöyle dile getirir.

14/1

Ana vatanımsın baba yurdumsun
Ozanlar diyarı şirin Kırşehir
Uzak kaldım gurbet elde derdimsin
Hasretin bağrımda derin Kırşehir

E. Zamandan/Felekten Yakınma

Âşık dileklerinin, isteklerinin gerçekleşmeyişinden yakınır. Dünyanın gidişinden, ahlâkın bozulmasından ve döneçlikten yakınılır. Bu felekten yakınma feleğe meydan okuma şeklinde şiire yansımıştır. İnsan parasızsa yüzüne bakan olmaz. Âşık “alın yazımız böyleymiş”, “sermayemiz bir kırık sazdır” diye yakınır. Âşıklara göre önemli olan gönül zenginliğidir. Âşıkların şiirlerinde sevgiliye ve dostlarına sitemler varsa da kaderine, yazgı diye niteledikleri alın yazısına başkaldırmak ve onunla bir hesaplaşmaya girişmek yoktur.

Âşıklara göre bu dünya geçici, asıl olan öte dünyadaki yaşamdır. Dünya karşısında gafil durmak şaşkınlıktır. Herkes bir gün ölecektir. Dünya geçicidir. Son pişmanlık fayda vermez. Âşıklar bahtlarını kaderden ayrı tasavvur ederler. Olumsuzluklar karşısında kendilerini sorgulama yerine kara baht diyerek bahtlarını suçlarlar. Umutsuz olduklarında kaderden şikâyet ederler.

Neşet Ertaş, acılarından ve sorunlarından yakınır. Halden yakınma; acıyı, sorunu dile getirmedi. Âşık kendi durumunda yakındığı gibi yakınmayı genelleştirerek içinde yaşadıkları çevrenin, ortamın eleştirisini de yapar. Âşık, kendini bilmezleri eleştirir. Kişilerin eleştirilmesi toplumun eleştirilmesidir. Kendi kusurlarını görmezlikten gelip başkalarında kusur arayanlar eleştirilir. Düzeni eleştirirken zamandan da yakınacaktır.

Neşat Ertaş, yaşadığı toplumu sevgi ve hoşgörü yaklaşımlarıyla birleştirici olmaya çağırır. Senlik-benlik davası gütmenden insan yaradılışına, insanlığın sevgi anlayışına sığmayacağı gerçeğini şiirlerinde işler. Âşık zamanın elinden, talihten yakınmaktadır. Âşık sevgilinin zulümlerinden dolayı ağlar, inler, şikâyet eder, zamanın güzellikleri ortadan kaldırdığından yakınır. Her olumsuzluğu zamandan bilir. Zamandan yakınma âşıklarda yaygındır. Boşa geçen ömür, şiirlerde çokça işlenir.

Neşat Ertaş’ın zamandan/felekten yakınma konulu şiirlerinde dünyanın vefasını görmediğini, ömrünün geçtiğini muradına eremediğini, derdini kime anlatacağını bilmediğini, fakat kadere talihe feleğe sözünün geçmediğini, ölmeden kefeninin biçildiğini söylüyor. Âşık garip dertli, yol arkadaşı olarak nitelediği gönlüne seslenerek halini, nasıl olduğunu soran olmadığını söyleyerek zamandan yakınır.

15/2

Şu dünyanın vefasını görmedim
Geçti cahil ömrüm bir murada ermedim
Eller gibi dem-i devran sürmedim
Vurdu felek kırdı kollarımı dalından
Nerelere gidem arz edeyim halimden

16/1

Ey garip gönüllüm dertli yoldaşım
Neden belli değil, baharın kışım
Var mıdır sormazlar ekmeğin aşın
Zengin isen ya bey derler ya paşa
Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

18/3

Garibim dünyada gülmedi yüzüm
Kahretti ağladı her iki gözüm

Kadere, talihe, feleğe sözüm
Ölmeden kefenim diktirdi bana

ÂŞIK NEŞAT ERTAŞ'IN ŞİİRLERİ

A. AŞK KONULU ŞİİRLERİ

1. Neredesin Sen

Söz/müzik: Neşat Ertaş

Şu garip halimden bilen işveli nazlım
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen
Tatlı dillim, güler yüzlüm, ey ceylan gözlüm
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen

Ben ağlarsam ağlayıp gülersem gülen
Bütün dertlerim anlayıp gönlümü bilen
Sanki kalbimi bilerek yüzüme gülen

Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen

Sinemde gizli yaramı kimse bilmiyor
Hiçbir tabip bu yarama melhem olmuyor
Boynu bükük bir garibim yüzüm gülmüyor
Gönlüm hep seni arıyor neredesin sen

(Tokel, 2004: 277)

2. Aşkın Beni Del'eyledi

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Aşkın beni del'eyledi
Yaktı yaktı kül eyledi
El aleme gul eyledi
Yar beni beni beni

Mecnun'um sahra içinde
Yunusum derya içinde
Eyyubum yara içinde
Sar beni beni beni

Aslı isen Keremi bul
Derde derman vereni bul
Garip gibi viranı bul
Gör beni beni beni
(Tokel, 2004: 282)

3. Ne Güzel Yaratmış

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Ne güzel yaratmış seni yaradan
Esmesin sevdiğim yeller incidir
Güzelsin sevdiğim gülden goncadan
Uzanmasın sana eller incidir

Kirpiklerin oktur kaşın yay gibi
Gözlerin aklımı etti zay gibi
Cemalin güneşe benzer yüzün ay gibi
Değmesin zülüfler teller incidir
(Tokel, 2004: 284)

4. Gönül Dağı

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Gönül dağı yağmur yağmur boran olunca
Akar can özümde sel gizli gizli
Bir tenhada can cânânı bulunca
Sinemi yaralar dil gizli gizli

Dost elinden gel olmazsa varılmaz
Rızasız bahçanın gülü derilmez
Kalpten kalbe bir yol vardır görülmez
Gönülden gönüle yol gizli gizli

Seher vakti garip garip bülbül öterken
Kirpiklerin oku cana batarken
Cümle âlem uykusunda yatarken
Kimseler görmeden gel gizli gizli
(Tokel, 2004: 285)

5. Dane Dane Benleri Var

Söz/müzik: Neşet Ertaş
Dane dane benleri var yüzünde
Can alıcı bakışları gözünde
Bin bir tat var edasında nazında
Dünyada yârdan tatlı vâr m'ola
Sallanı sallanı gelen yâr m'ola

Küpeleri ağır düşer kulaktan
Zülüfleri tel tel olmuş yanaktan
Ağzı şeker bal akıyor dudaktan
Dünyada yârdan tatlı vâr m'ola
Sallanı sallanı gelen yâr m'ola

Ağır barhanası vardır elinde
Tatlı kelâm gelir yârin dilinde
Kemer olsam sevdiğimin belinde
Dünyada yârdan tatlı vâr m'ola
Sallanı sallanı gelen yâr m'ola
(Tokel, 2004: 288)

6. Zülûf Dökülmüş Yüze

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Zülûf dökülmüş yüze
Kaşlar yakışmış göze
Usandım bu canımdan (aman aman)
Derdinle geze geze

Gün doğdu aştı böyle
Gönlümüz coştı böyle

Sen orada ben burada (aman aman)
Ömrümüz geçti böyle

Bu ellerde gez gayri
Kâtip ol da yaz gayri
Bir kazma al bir kürek (aman aman)
Mezarımı kaz gayri
(Tokel, 2004: 289)

7. İki Büyük Nimetim Var

Söz/müzik: Neşet Ertaş

İki büyük nimetim var
Biri anam biri yârim
İkisin de hürmetim var
Biri anam biri yârim

Ana deyip de geçilmez
Yar anadan seçilmez
İkisine de kıymet biçilmez
Biri anam biri yârim

Birisi var etti beni
Birisi yar etti beni
İkisinin de birdir yeri
Biri anam biri yârim
(Tokel, 2004: 290)

B. GURBET / GARİPLİK KONULU ŞİİRLERİ

8. Hapishanelere Güneş Doğmuyor

Bozlak
Söz/müzik: Neşet Ertaş

Hapishanelere güneş doğmuyor
Geçiyor bu ömrüm günüm dolmuyor
Eşim dostum hiç yanıma gelmiyor
Yok mu hapishane beni arayan
Bu zindanda öleceğim gardiyan

Akşam olur kapıları kaparlar
Birer birer yoklamayı yaparlar
Bitmiyor geceler olmaz sabahlar

Yok mu hapishane beni arayan
Bir zindanda öleceğim gardiyan

Anamdan doğalı garip kalmışım
Acı hapishane daha genç yaşım
Benim zindanlarda neydi işim
Yok mu hapishane beni arayan
Bir zindanda öleceğim gardiyan
(Tokel, 2004: 290)

9. Allah Etmesin

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Sevdayı çekip de gönülü bilen
Gönülsüzün kollarında yatmasın
Neye yarar sevdadan uzak olan
Yaşayan ölüdür Allah etmesin

Kerem'den, Mecnun'dan, Kamber'den beri
Sevda çeken bilir, gönüllü yâri
Kapını çalmadan ölüm haberi
Sev seveni gözün açık gitmesin

Aşk irade gönüller sultan olsun
Gönül aradığın gönlünce bulsun
İsterim ki herkes muradın alsın
Zalim felek buna mani olmasın

Garibim gönülsüz yâre varılmaz
Gönülsüz gövdeye kollar sarılmaz
Ömür biter buna karşı durulmaz
Ömür bitsin, bu sevdalar bitmesin
(Tokel, 2004: 301)

10. Dünya

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Yürü durma yürü yolundan olma
Eğlenip bir yerde kalmayan dünya
Zaten ben garibim anadan doğma
Garibin gönlünü bilmeyen dünya

Yâd ellere güller verdin, gül verdin
Şirin sohbet, tatlı tatlı dil verdin
Benim yüreğime doldu bu derdin
Birazına ortak olmayan dünya

Dünyanın kahrını çektirdin bana

Nicesine boyun büktürdün bana
Ağlattın göz yaşı döktürdün bana
Bir kere gönlümü almayan dünya

Aşk kazanı yüreğine kaynasın
Baksın seyreylesin gönül aynasın
Gayri bundan sonra gülsün oynasın
Neyleyim şu benim olmayan dünya
(Tokel, 2004: 302)

11. Karadır Bu Bahtım Kara

Söz/müzik: Neşet Ertaş
Karadır bu bahtım kara
Söz kâr etmiyor yare
Yaktın yüreğimi nara (Eyvah ey...)
Kendim ettim kendim buldum
Gül gibi sararıp soldum (Eyvah ey...)

Bilmez yâr gönülde bilmez
Akar göz yaşlarım dinmez
Bir kere yüzüme gülmez (Eyvah ey...)
Kendim ettim kendim buldum
Gül gibi sararıp soldum (Eyvah ey...)

Söylerim sözüm almayor
O yâr yüzüme gülmüyor
Garip gönlümü bilmiyor (Eyvah ey...)
Kendim ettim kendim buldum
Gül gibi sararıp soldum (Eyvah ey...)
(Tokel, 2004: 276)

12. Şad Olup Gülmedim

Bozlak
Söz/müzik: Neşet Ertaş

Şad olup gülmedim de eller içinde
Soldu benim gülüm güller içinde
Bir bahtı karalıyım oy kullar içinde
Gitti yârim gurbet elden gelmedi

Gurbete gideni de gelmez diyorlar
Akar göz yaşları dinmez diyorlar
Öksüzler murada ermez diyorlar
İşte benim nazlı yârim gelmedi
(Tokel, 2004: 293)

C. DERT KONULU ŞİİRLERİ

13. Anam Ağlar Başucumda Oturur

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Anam ağlar başucumda oturur
 Derdim elli iken yüze yetirir
 Bu dert beni yiye yiye bitirir
 El çek tabip el çek benim yaramdan
 Ölürüm kurtulmam ben bu yaramdan

Anama babama yüzüm kalmadı
 Bir su ver demeye sözüm kalmadı
 Doktora tabibe lüzum kalmadı
 El çek tabip el çek benim yaramdan
 Ölürüm kurtulmam ben bu yaramdan
 (Tokel, 2004: 280)

D. ÖZLEM KONULU ŞİİRLERİ

14. Şirin Kırşehir

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Ana vatanımsın baba yurdumsun
 Ozanlar diyarı şirin Kırşehir
 Uzak kaldım gurbet elde derdimsin
 Hasretin bağrımnda derin Kırşehir

Kimi engin, kimi yüksek evleriyinen
 Kimi zengin kimi fakir beyleriyinen
 Kazaların, nahiyelerin köyleriyinen
 Gönlümün içinde yerin Kırşehir

Feleğin yazdığı kara yazıyanan
 Çok yürüdüm bağrımındaki sızıyanan
 Kara kaşarıyanan kara gözüyenen
 Âşık etti beni birin Kırşehir

Garibim engince gönüller alan
 Aşkı feyadıyanan sazını çalan
 Ozanlar içinde pirimiz olan
 Muharrem Ertaş'tır Erin Kırşehir
 (Tokel, 2004: 297)

E. ZAMANDAN/FELEKTEN YAKINMA KONULU ŞİİRLERİ

15. Kar mı Yağmış

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Kar mı yağmış yüce dağlar başına
 Merhamet eylemez gözlerimin yaşına
 Daha değmemiştim on beş yaşına
 Vurdu felek kırdı kollarımı dalından
 Nerelere gidem arz edeyim halimden

Şu dünyanın vefasını görmedim
 Geçti cahil ömrüm bir murada ermedim
 Eller gibi dem-i devran sürmedim
 Vurdu felek kırdı kollarımı dalından
 Nerelere gidem arz edeyim halimden
 (Tokel, 2004: 295)

16. Dertli Yoldaş

Söz/müzik: Neşet Ertaş

Ey garip gönüllüm dertli yoldaşım
 Neden belli değil, baharın kışım
 Var mıdır sormazlar ekmeğin aşın
 Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

Kim onun halını sormuş demezler
 Cahilin gözünde hormuş demezler
 Gariplere kim iş vermiş demezler
 Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

Sen de bir insansın insanlar gibi
 Haksız kazancınan sürmedin demi
 İnsanlığın kuralları böyle mi
 Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

O Hakk'ı tanımaz kul kandıranlar
 İnsanlığın ne olduğunu ne anlar
 İnsanlık varlıkla olur sananlar
 Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

Boş durmak günahdır çalışmak sevap
 Çalış ne duruyon, sen de bir şey yap
 Çoğalır yoldaşın, gör nice ahbap
 Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ

Garibim engin ol, uyma câhile
 Şeytanın kazancı nafîle hile
 Sana at takarlar üzülme bile

Zengin isen ya bey derler ya paşa
 Fukara isen ya abdal derler, ya cingan hâşâ
 (Tokel, 2004: 298, 299)

17. Bilebilseydi

Söz/müzik: Neşet Ertaş

İnsanlar kendini bilebilseydi
 Dünyada haksızlık kavga olmazdı
 İnsan doğan yine insan ölseydi
 Belki de dünyada hayvan kalmazdı

Hayvanlar yabanda sürüsüyünen
 Geçinemez biri birisiyen
 İnsan cennetinin hurisiyinen
 Sevişseydi Hak yabana salmazdı

Tüm canların hak olduğunu bilmese
 Hakkın aşkı yüreğine dolmasa
 O güzel cemâle âşık olmasa
Kul Garib'im bu sazını çalmazdı
 (Tokel, 2004: 277)

18. Hoyratı Âlemde

Hoyratı âlemde kadere boyun
 Zulmeyledi felek büktürdü bana
 Yokluğun yükünü sardı sırtıma
 Çekilmez çileler çektirdi bana

Zalim kader omuzumdan inmedi
 Talihimde istediğim olmadı
 Kahpe felek hiç halimden bilmedi
 Ağlattı göz yaşı döktürdü bana

Garibim dünyada gülmedi yüzüm
 Kahretti ağladı her iki gözüm
 Kadere, talihe, feleğe sözüm
 Ölmeden kefenim diktirdi bana
 (Tokel, 2004: 306)

KAYNAKÇA

*Tokel, Bayram Bilge (2004), Neşet Ertaş Kitabı, 4. Baskı